

Jesper Juul: RAZGOVORI S OBITELJIMA: PERSPEKTIVE I PROCESI

Zagreb: Alinea, 1995, 165. str.

U knjizi J. Juula *Razgovori s obiteljima: perspektive i procesi* izložena je profesionalna slika suvremene obitelji s posebnim osvrtom na potrebe i odnose roditelja i djece. Također je prikazana autentična metoda i proces savjetodavnog rada s obiteljima u kojima se polazi od uvažavanja potreba svakog člana, ali i od osobnosti samog terapeuta.

Knjiga je podijeljena u tri cjeline. U prvoj cjelini autor opisuje svoj pogled na obitelj i njezine članove. U drugoj cjelini opisuje svoju metodu rada s obiteljima, a u trećoj proces savjetodavnog razgovora.

Na početku knjige izložena su autorova stajališta o obitelji i složenim odnosima među njezinim članovima. Već na samom početku knjige Juul unosi temeljne pojmove koji se protežu kroz cijelu knjigu, a to su procesi koji se pojavljuju u obitelji kroz (1) stvaranje simptoma pojedinog člana, (2) očuvanje simptoma i (3) ozdravljenje simptoma. Naglašava da je obitelj dinamična cjelina, ali upozorava da razumijevanje i analiza obitelji kao dinamične cjeline nisu dovoljni za uspješan proces savjetovanja. Navodi neke uobičajene predrasude koje mogu spriječiti savjetodavca da se poveže s procesom unutar neke obitelji, a navesti ga da počne podržavati neku od strana u obitelji.

U nastavku autor izlaže svoj koncept značenja agresije u međuljudskim odnosima. Polazi od potrebe svih ljudi da se osjete vrijednima za ljude do kojih im je stalo. Kada se u suodnosu sa značajnom osobom pojave problemi, javljaju se signali/simptomi kao što su razdražljivost, osjećaj osujećenosti, srdžba, bijes, mržnja. Autor na vrlo kreativan način opisuje značenje agresije u međuljudskim odnosima.

I naredno poglavlje započinje vrlo značajnim gledištima za razumijevanje odnosa među ljudima. Autor navodi da tijekom života dolazimo u sukob između naše želje da surađujemo s ljudima koje volimo i od kojih zavisimo te naše potrebe da sačuvamo svoj integritet. Nizom slikovitih primjera opisuje kako su djeca u različitim fazama razvoja posebno osjetljiva i ranjiva u sukobima takve vrste. Pri tome ogolićuje neke od mitova razvojne psihologije, kao što je npr. onaj o prkosnoj dobi između treće i četvrte godine života te mit o pubertetu kao razdoblju "pobune". Analizirajući odnose roditelja i djece u tim razdobljima pojašnjava značenje sadržajnog i procesnog dijela u svakom suodnosu. Također oslikava značenje definiranja granica među ljudima u suodnosu, s posebnim naglaskom na granice između roditelja i djece, te njihovu važnost za razvoj djeteta.

Sljedeća cjelina opisuje metodu rada odnosno načela savjetodavnog razgovora s obiteljima. Radi se o središnjem dijelu knjige čiji bi sadržaj trebao biti nezaobilazan dio obrazovanja i usavršavanja za sve one koji rade s obiteljima - od odgajatelja u vrtićima, nastavnika i učitelja u školi, pa do psihologa ili/i socijalnih radnika - savjetodavaca. Navodi 15 načela savjetodavnog razgovora koje svako za sebe može pridonijeti boljem odnosu s obitelji i uspješnijem savjetodavnom radu. Izdvojila bih načelo "Neka vam izjave budu cjelovite i izravne" kao jedan za nas nov i bolji uvid u JA-poruke koje su temelj uspješne komunikacije među ljudima.

U narednom poglavlju *Skromnost - etički zahtjevi* Juul polazi od prekrasne misli Sorena Kierkegarda koju primjenjuje na praktično savjetovanje. Ističe se drugačija, nova uloga savjetodavca kao osobe koja uči od onoga kojem želi pomoći. Također analizira različite uloge savjetodavca - ulogu produžene ruke društvenog sustava, ulogu stručnjaka i ulogu "trećeg roditelja". Analizira vječnu dilemu savjetodavnog rada u obitelji - je li uputno da dijete bude nazočno razgovoru ili ne. Ponovno, dosljedno i autentično, navodi svoje mišljenje o djetetu kao subjektu razgovora, a ne objektu procesa razgovora između savjetodavca i roditelja.

Naredna, treća cjelina opisuje proces savjetodavnog razgovora s obitelji. Autor detaljno i sadržajno opisuje početak, tijek i završetak razgovora s obitelji. Ti su opisi popraćeni vrlo slikovitim primjerima uz koje slijedi njihova analiza od strane autora. Također se analizira situacija kada se tijekom razgovora savjetodavac suočava s neuspjehom odnosno s nemogućnošću uspostavljanja svrhovitog kontakta s roditeljima.

U cjelini radi se o izuzetnoj knjizi koja je pravo osvježjenje, ali i nezaobilazna literatura za sve one koji u svom radu dolaze u dodir s obiteljima s djecom koja očituju simptome poteškoća u odnosima s drugima. Istodobno ta će knjiga svojim jasnim mislima, rečenicama i porukama biti bliska i zanimljiva roditeljima.

Knjiga je nabijena značajnim konceptima i svjesnim uvidima u odnose roditelje i djece. Kao posebno važne uvide izdvojila bih: sukob između suradnje i integriteta, značenje procesa i sadržaja za definiranje suodnosa, temeljna načela savjetovanja.

Posebno je zanimljiv prikaz položaja savjetodavca u razgovorima s obitelji - njegove višestruke uloge, njegove dileme, agresije u radu, zastoji i blokade u suodnosu s obitelji. Kroz cijelu knjigu dosljedno proizlazi da je savjetodavac samo čovjek koji, ako želi pomoći, počinje sa skromnošću. Kako Juul naglašava, pomagati ne znači vladati, već osnaživati obitelj u nevolji uvažavajući njezine istine, njezino znanje i njezine specifičnosti.

Knjiga je uz to bogata slikovitim primjerima koji služe boljem razumijevanju iskustva i razmišljanja Jespera Juula o obitelji. Puna je jednostavnih, ali istodobno snažnih istina o ljudima, kao npr. "Ljudi koji djeluju hladno jesu ljudi kojima je doslovce hladno ili "Ledeni brijeg se ne otapa kritikom, već samo toplinom" i drugo.

Čitajući ovu knjigu svi mi možemo vidjeti koliko još možemo napredovati, učiti i razvijati svoj odnos s klijentima, ali i sa svojom djecom, svojim roditeljima. Upijajući persepektive rada s obitelji koje nam Juul daje na osebujan i osoban način postat ćemo bogatiji i profesionalno i osobno.

Marina Ajduković

